

บทที่ 4

แนวทางพัฒนาและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการ ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี

การวิจัยในชั้นตอนนี้เป็นระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าจะมี
แนวทางและวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
ของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี คืออะไร โดยนำเสนอรายละเอียดเป็น 4
ขั้นตอน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีการดำเนินการ
4. ผลการวิจัย

4.1 แนวทางพัฒนาและวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี

4.2 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี

4.3 โครงการยุทธศาสตร์พัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี

คำถามการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 นี้มุ่งศึกษาเพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามการวิจัย 2 ประการ คือ

1. จะมีแนวทางและการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร
2. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาไห อำเภอสนาไห จังหวัดสระบุรี คืออะไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 นี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อแสวงหาแนวทางและการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 นี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยให้ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อหาแนวทางและวิธีการ และกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กรอบการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ผู้มีส่วนอย่างสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางและการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยใช้หลักการ พุทธศาสนพิธีที่ใช้ในการเรียนตามหลักสูตร และที่ใช้ประกอบกิจกรรมอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้พิจารณาตามความเหมาะสมกับนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้นำมาเป็นกรอบของการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการศึกษามี 4 ประกอบด้วย

1. การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย
2. การประเคนของถวายพระภิกษุ
3. การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร
4. การกรวดน้ำอุทิศ

ทั้งนี้ ในระยะที่ 2 ของการวิจัยได้นำสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการ การพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี ที่ได้ค้นพบในระยะที่ 1 นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่สอดคล้องกันกับสภาพบริบทของสังคมในปัจจุบันของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2. ประชากรในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาพุทธศาสนพิธี ดังนี้

1. ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 123 คน ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2551 และผู้วิจัยดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากจาก 3 ห้องเรียนทั้งหมด ให้เหลือ 1 ห้องเรียน ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 41 คนโดยแบ่งเป็น นักเรียนชาย จำนวน 21 คน เป็นนักเรียนหญิง 20 คน

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพุทธศาสนพิธี ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ และ 2) กลุ่มที่เป็นฆราวาส รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 รูป/คน ดังนี้

2.1 กลุ่มที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 6 รูป ได้แก่

- 1) พระภิกษุผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน จำนวน 1 รูป
- 2) พระภิกษุผู้รู้และเชี่ยวชาญในด้านศาสนพิธี จำนวน 2 รูป
- 3) พระภิกษุดำรงตำแหน่งตัวแทนคณะกรรมการศึกษาเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 1 รูป

4) พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในวัดสูง จำนวน 2 รูป

2.2 กลุ่มที่เป็นฆราวาส จำนวน 12 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 2 คน
- 2) ตัวแทนครูประจำชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน
- 3) มัคทายกและไวยาวัจกรของวัดสูง จำนวน 2 คน
- 4) ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 7 คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างโอกาส กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมพลังให้ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ของทุกๆ ฝ่าย ได้มาร่วมกันระดมความคิดเห็น เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาและกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน ดังนี้

3.1 การจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เมื่อวันศุกร์ ที่ 22 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 (เวลา 13.00-14.30 น.) ณ ศาลาปฏิบัติธรรมศรีอินทราวนิช วัดสูง ตำบลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อระดมความคิดเห็นและจัดทำแผนแนวทางการ

พัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาให้ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี การสนทนากลุ่มมีความมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนอย่างสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในการศึกษาทั้งหมด ผู้เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 26 รูป/คน ผู้ไม่เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 1 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3.1.1 จุดมุ่งหมายของการจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นดังต่อไปนี้ 1) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน 2) เพื่อคัดเลือกแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตนที่เหมาะสม เช่น มีความจำเป็นต้องรับทำแรงจูงใจและความเป็นไปได้ 3) เพื่อคัดเลือกตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำโครงการ กิจกรรมแผนการพัฒนาสำหรับการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน

3.1.2 วิธีดำเนินการและขั้นตอนการจัดประชุมสนทนากลุ่มระดมความคิดเห็น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอผลการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ได้รับการยืนยัน จากการประชาพิจารณ์ให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มได้รับทราบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการทบทวนและสร้างความเข้าใจร่วมกันและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมและสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีการคัดเลือกแนวทางซึ่งจำเป็นรับด่วนหรือมีความสำคัญสามารถปฏิบัติได้จริง

3.1.3 จุดมุ่งหมายในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการดังนี้

1. เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน ซึ่งลักษณะของโครงการประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของโครงการ 3) วิธีดำเนินการ 4) งบประมาณดำเนินงาน 5) การประเมินผลโครงการ 6) ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ 7) ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ 8) ผู้รับผิดชอบโครงการ

2. เพื่อจัดลำดับโครงการสำหรับดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน

3.1.4 วิธีการดำเนินการและขั้นตอนในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การจัดประชุมสนทนากลุ่ม แบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำโครงการสำหรับดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน ดังนี้

1. การสร้างข้อตกลงเบื้องต้น ในการจัดทำโครงการ และผู้ทำโครงการในแต่ละกลุ่มตกลงกันที่จะทำโครงการในลักษณะที่นำไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน

2. จัดทำโครงการตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้

3. พิจารณาคัดเลือกจากข้อมูลพื้นฐานตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาตามสภาพและความต้องการของปัญหา ผู้มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการให้มากที่สุด

3.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาแสงปัญหาที่เกิดขึ้น และแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ 1) การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย 2) การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร 3) การประเคนของถวายพระภิกษุ 4) การกรวดน้ำอุทิศ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) คือ ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน ตัวแทนครู ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 7 คน พระผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน จำนวน 3 รูป รวมจำนวน 16 รูป/คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2551 ณ วัดสูง อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่เวลา (13.30-15.30 น.) ปรากฏดังภาพ 4

ภาพ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมัคทายกและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.3 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทาง และวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้และสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ 1) การแสดงความเคารพ พระรัตนตรัย 2) การประเคนของถวายพระภิกษุ 3) การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนา พระปริตร และ 4) การกรวดน้ำอุทิศ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการประชุม ซึ่งมีการชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการประชุมทุกๆ คน ทราบและทำความเข้าใจร่วมกันและขออนุญาตบันทึกเสียง และเก็บภาพในการสนทนาประชุมครั้งนี้เมื่อวันศุกร์ ที่ 22 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 (เวลา 13.00-14.30 น.) ณ ศาลาปฏิบัติธรรมศรีอินทราวนิช วัดสูง ตำบลเสาไห้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะลึกประเด็นเพื่อระดมความคิดและจัดทำแผนการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาแสงปัญหาที่เกิดขึ้นและแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ 1) การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย 2) การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร 3) การประเคนของถวายพระภิกษุ 4) การกรวดน้ำอุทิศ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) คือ ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน ตัวแทนครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 7 คน พระผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน จำนวน 3 รูป รวมจำนวน 16 รูป/คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ตั้งแต่เวลา (13.30-15.30 น.)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ และสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 และศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ 1) การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย 2) การประเคนของถวายพระภิกษุ 3) การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม อาราธนาพระปริตร และ 4) การกรวดน้ำอุทิศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมนำมาวิเคราะห์ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ที่เก็บรวบรวมที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานมาจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) แล้วผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เป็นแนวทางและวิธีการของการพัฒนาที่ชัดเจนมากที่สุด

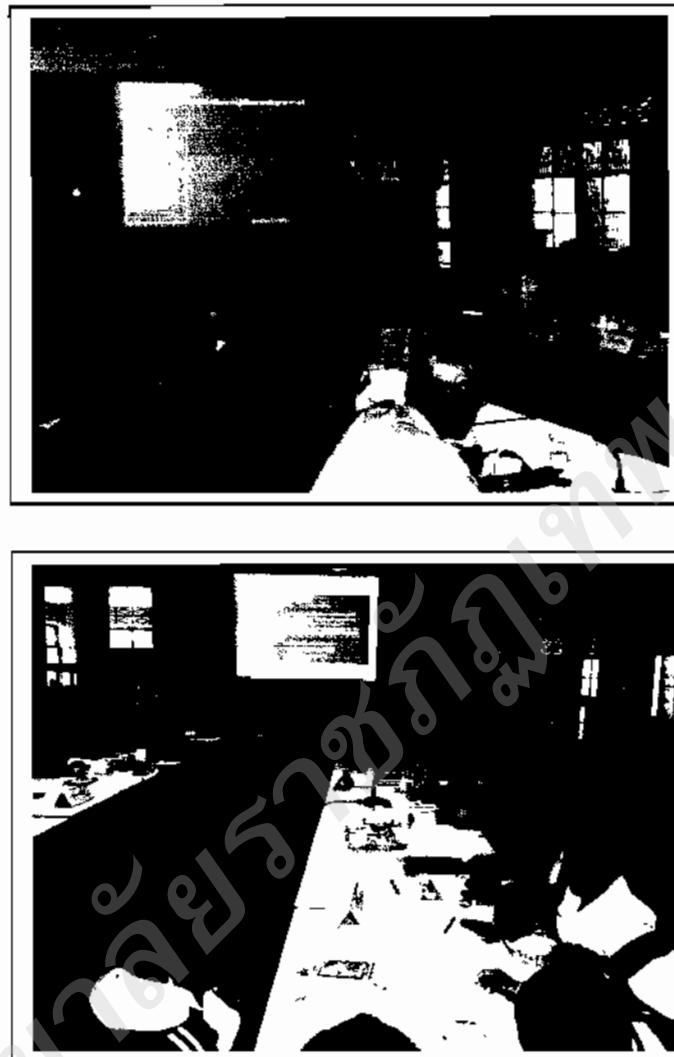
ผลการวิจัย

1. แนวทางพัฒนาและวิธีการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้มีส่วนอย่างสำคัญและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาแสวงหาแนวทางและการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี เมื่อวันศุกร์ที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ ศาลาปฏิบัติธรรมศรีทรวานิช วัดสูง ตำบลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี (เวลา 13.00 - 14.30 น.) เริ่มดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมี ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้มาสังเกตการณ์งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมในระยะที่ 2 และผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้แสวงหามาในระยะที่ 1 ของการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล สภาพปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบโครงสร้างตลอดจนสภาพปัญหาด้านพฤติกรรมพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 คือ การแสวงหาแนวทางหรือวิธีการและดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี

ขั้นตอนที่ 2 ผู้มีส่วนอย่างสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันเสนอแนวความคิดเห็นและช่วยกันตรวจสอบข้อมูลทั้งหมด ที่ผู้วิจัยได้เก็บมาว่ามีความสอดคล้องและมีความเที่ยงตรงหรือไม่ เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ การสนทนากลุ่ม ซึ่งได้ข้อมูลสำคัญจากเสนอแนะแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาสืบต่อไป

ภาพ 5 ผู้มีส่วนอย่างสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนาจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้สำรวจมาและประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ในวันศุกร์ ที่ 22 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการ ต่อยอดการประชุมเพื่อยืนยันผลแนวทางและวิธีการปฏิบัติของนักเรียนเกิดการพัฒนาในเรื่อง พุทธศาสนพิธีตามขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไป ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 ปัญหาและความต้องการของการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาให้
อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่ค้นพบจากระยะที่ 1	ความต้องการในการพัฒนา	แนวทางและวิธีการพัฒนา
1. การแสดงความเคารพ			
พระรัตนตรัย			
1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ	- ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องจากครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา - สมาธิสั้นจึงทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้ - หวั่งเล่น ขอบคุยกันในขณะที่เรียนรู้	- ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการแสดงพระรัตนตรัย - ต้องการให้พระรัตนตรัยอย่างถูกต้อง - ต้องการให้สวดมนต์และทำสมาธิก่อนเรียนทุกครั้ง	- อบรมให้ความรู้เรื่องความเคารพพระรัตนตรัย - บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี - ปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงการแสดงเคารพพระรัตนตรัย - หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม
1.2 ด้านการปฏิบัติ	- ความเคยชิน - ขาดแรงจูงใจ	- ต้องการให้มีการอบรมเรื่อง การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย - ต้องการให้มีการฝึกภาคปฏิบัติจริง	- ฝึกการไหว้และกราบอย่างถูกต้องตามหลักพิธีกรรมทางศาสนา - ฝึกการปฏิบัติจริง

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่ค้นพบจากระยะที่ 1	ความต้องการในการพัฒนา	แนวทางและวิธีการพัฒนา
2. อารยชนา			
2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ	- ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องจากครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา - สมาธิสั้นจึงทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้เพื่อความ - ห่วงเล่น ขอบคุยกััน	- ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการอารยชนา - บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี - ปลูกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึงการอารยชนาอย่างถูกต้อง - หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม	- อบรมให้ความรู้เรื่องการอารยชนา - บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี - ปลูกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึงการอารยชนาอย่างถูกต้อง - หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม
2.2 ด้านการปฏิบัติ	- ขาดความสนใจเห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ - ภาษาบาลีท่องจำยาก - ไม่มีโอกาสปฏิบัติ	- ต้องการให้พระอาจารย์สอนท่องภาษาบาลีในการอารยชนาต่างๆ - ต้องการจัดกลุ่มฝึกปฏิบัติจริงเรื่องการอารยชนาต่างๆ	- ฝึกการท่องคำอารยชนาที่ลเป็นภาษาบาลี - ฝึกการท่องคำอารยชนาพระปริตรเป็นภาษาบาลี - ฝึกการท่องคำอารยชนาพระธรรมเป็นภาษาบาลี - ฝึกการปฏิบัติจริง

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่ค้นพบจากระยะที่ 1	ความต้องการในการพัฒนา	แนวทางและวิธีการพัฒนา
3. การประเมิน			
3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ			
1. ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องจากผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา	1. ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการพัฒนา	1. อบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนา	1. อบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนา
2. สมาธิสั้นจึงทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้	2. ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการพัฒนา	2. บันทึกการเจริญสติในสมุด	2. บันทึกการเจริญสติในสมุด
3. หว่างเล่น ขอบคุยกัันขณะเรียนรู้	3. ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการพัฒนา	3. ปลุกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึงการพัฒนา	3. ปลุกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึงการพัฒนา
3.2 ด้านการปฏิบัติ			
1. โอกาสที่จะได้ประเมินของพระสงฆ์มีน้อย	1. ต้องการจัดกิจกรรมฝึกหัดการประเมิน	1. สมมุติเหตุการณ์จริงในการประเมินให้นักเรียนปฏิบัติทุกคน	1. สมมุติเหตุการณ์จริงในการประเมินให้นักเรียนปฏิบัติทุกคน
2. สมาธิสั้นจึงทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้	2. ต้องการประเมินทุกวันพระภายในวัด	2. ฝึกการปฏิบัติจริง	2. ฝึกการปฏิบัติจริง
3. หว่างเล่น ขอบคุยกััน	3. ต้องการประเมินทุกวันพระภายในวัด	3. บันทึกการเจริญสติในสมุด	3. บันทึกการเจริญสติในสมุด

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่ค้นพบจากระยะที่ 1	ความต้องการในการพัฒนา	แนวทางและวิธีการพัฒนา
4. การกรวดน้ำอุทิศ			
4.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ	1. ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องจากครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา 2. สมารถสืบค้นทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้เนื้อความ 3. หว่างเล่น ขอบคุยกััน	1. ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการกรวดน้ำอุทิศอย่างถูกต้อง 2. ต้องการให้กล่าวคำอุทิศอย่างสั้นๆ และถูกต้อง	4. ปฏิบัติจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงการประกอบคุณงามความดี 5. หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม
	1. ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องจากครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา 2. สมารถสืบค้นทำให้ขาดความสนใจในการเรียนรู้เนื้อความ 3. หว่างเล่น ขอบคุยกััน	1. ต้องการให้พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่องการกรวดน้ำอุทิศอย่างถูกต้อง 2. ต้องการให้กล่าวคำอุทิศอย่างสั้นๆ และถูกต้อง	1. อบรมให้ความรู้เรื่องการกรวดน้ำอุทิศ 2. บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี 3. ปฏิบัติจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงการกรวดน้ำอุทิศ 4. ปฏิบัติจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงการกรวดน้ำอุทิศ 5. หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่ค้นพบจากระยะที่ 1	ความต้องการในการพัฒนา	แนวทางและวิธีการพัฒนา
4.2 ด้านการปฏิบัติ	1. จำภาษาบาลีไม่ได้ 2. ไม่รู้ว่าการกรวดน้ำอธิษฐานในใจได้ 3. ไม่รู้ว่าการกรวดน้ำกล่าวเป็นภาษาไทยก็ได้	1. ต้องการอบรมฝึกปฏิบัติจริง เรื่องการกรวดน้ำอย่างถูกต้อง 2. ต้องการให้พระอาจารย์ฝึกสอนการกรวดน้ำเป็นภาษาบาลีและวิธีอธิษฐานในใจ	1. ฝึกปฏิบัติโดยจำลองเหตุการณ์สมมุติเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยในสถานการณ์จริง 2. ฝึกการปฏิบัติจริง
		3. ให้นักเรียนได้ ปฏิบัติจริง	

2. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาล
เสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ผลจากการสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ร่วมกัน กำหนดดัชนีชี้วัดของการ
พัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปได้ ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 แนวทางวิธีการและดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แนวทางและวิธีการพัฒนา	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
1. การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย	
1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ	
1.1.1 อบรมให้ความรู้เรื่องความเคารพพระรัตนตรัย	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้ เรื่องการแสดงความเคารพ พระรัตนตรัยอย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น
1.1.2 บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี	2. นักเรียนมีสมุดบันทึกกิจกรรมทุกคน
1.1.3 ปฎิบัติกิจจานุเบกษา ให้ให้นักเรียนตระหนักถึงการแสดง เคารพ พระรัตนตรัย	
1.1.4 หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถาม ความเข้าใจโดยให้นักเรียน มีส่วนร่วม	

แนวทางและวิธีการพัฒนา		ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
1.2 ด้านปฏิบัติ		
1.2.1 ฝึกอบรมและกระบวนการอย่างถูกต้องตามหลักพิธีกรรมทางศาสนา	1. นักเรียน แสดงความเคารพในพระรัตนตรัยถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาพิธี	
1.2.2 ปฏิบัติจริง	2. มีการประเมินความถูกต้องจากพระผู้ช่วยชาวยุมีคณาเขตและครูประจำชั้น	
2. อารามหา		
2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ		
2.1.1 อบรมให้ความรู้เรื่องการอาราธนา	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการฝึกการทำสมาธิก่อนเรียนทุกครั้ง	
2.1.2 บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี	2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้เรื่องการอาราธนาอย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น	
2.1.4 ปลูกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึง การอาราธนาอย่างถูกต้อง	3. นักเรียนมีสมุดบันทึกกิจกรรมทุกคน	
2.1.5 หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจให้นักเรียนมีส่วนร่วม		

แนวทางและวิธีการพัฒนา	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
2.2 ด้านการปฏิบัติ	
2.2.1 ฝึกการท่องคำอาวธนาศีล 5 เป็นภาษาบาลี	1. นักเรียนท่องคำอาวธนาศีล 5 เป็นภาษาบาลีได้
2.2.2 ฝึกการท่องคำอาวธนาพระปริตร เป็นภาษาบาลี	2. นักเรียนท่องคำอาวธนาพระปริตรเป็นภาษาบาลีได้
2.2.3 ฝึกการท่องคำอาวธนาพระธรรม เป็นภาษาบาลี	3. นักเรียนท่องคำอาวธนาพระธรรมเป็นภาษาบาลีได้
2.2.4 ปฏิบัติจริง	4. มีการประเมินความถูกต้องจากพระผู้ช่วยชาลุมัยคณาเขตและครูประจำชั้น
3. การประเมิน	
3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ	
3.1.1 ทำสมมติก่อนการเรียนรู้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการฝึกการทำสมมติก่อนเรียนทุกครั้ง
3.1.2 อบรมให้ความรู้เรื่องการประเมิน	2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้เรื่องการประเมินอย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น
3.1.3 บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี	3. นักเรียนมีสมุดบันทึกกิจกรรมทุกคน
3.1.4 ปลุกฝังจิตสำนึก ให้นักเรียนตระหนัก ถึงการประเมิน	4. นักเรียนมีศรัทธา ตระหนักถึงการประเมินอย่างถูกต้องตามหลักพุทธศาสนพิธี
3.1.5 หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจให้นักเรียนมีส่วนร่วม	

แนวทางและวิธีการพัฒนา

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

3.2 ด้านการปฏิบัติ

3.2.1 สมมุติเหตุการณ์จริงในการประเมินให้นักเรียนได้ปฏิบัติทุกคน

3.2.2 ปฏิบัติจริง

1. นักเรียนประเมินตนเองของพระสงฆ์อย่างถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาพีธี

2. มีการประเมินความถูกต้องจากพระผู้เชี่ยวชาญมีคณาจารย์และครูประจำชั้น

4. การกรรวดน้ำอุทิศ

4.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ

4.1.1 ทำสมาธิก่อนการเรียนรู้

4.1.2 อบรมให้ความรู้เรื่องการกรรวดน้ำ

4.1.3 บันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกความดี

4.1.4 ปฏิบัติจริงสำนึก ให้นักเรียนตระหนักถึงการกรรวดน้ำ

4.1.5 หลังจากการเรียนรู้มีการสอบถามความเข้าใจโดยให้นักเรียน

มีส่วนร่วม

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความตั้งใจเรียนรู้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้เรื่องการกรรวดน้ำถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

3. นักเรียนมีสมุดบันทึกกิจกรรมทุกคน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตระหนักถึงการกรรวดน้ำอย่างถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาพีธี

แนวทางและวิธีการพัฒนา	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
4.2 ด้านการปฏิบัติ	
4.2.1 ฝึกปฏิบัติโดยจำลองเหตุการณ์สมมุติ เพื่อให้ได้พบกับ	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การกรรวตน้ำถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาพิธี
สถานการณ์จริง	
4.2.2 ปฏิบัติจริง	2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการกรรวตน้ำทุกคนอย่างถูกต้อง 3. มีการประเมินความถูกต้องจากพระผู้เชี่ยวชาญมีค่านายกและครูประจำชั้น

3. โครงการยุทธศาสตร์พัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาให้ อำเภอสนาให้ จังหวัดสระบุรี

จากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) แบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำโครงการสำหรับดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ร่วมกันเสนอแนวทางและวิธีการรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในการไว้หลายรูปแบบและหลายลักษณะด้วยกัน และจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนา เนื่องจากหลักการวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการฝึกอบรม คือ การพัฒนาบุคลากรในองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปของลักษณะโครงการในครั้งนี้ จากการเห็นชอบของการประชุมสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการและกระบวนการฝึกอบรมในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งได้ผ่านการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 และดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2

ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสรุปต่างๆ จากการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดกิจกรรมโครงการรูปแบบการฝึกอบรมที่จะใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ดังนั้นจึงดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 ของการวิจัยข้อตกลงเบื้องต้นร่วมกับผู้มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาตามประเด็นสำคัญของการพัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นระยะเวลา 1 เดือน มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 เขียนไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขหรือมาตรา 7 ที่ว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติรวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

จากการทำงานวิจัยสำรวจตามแบบสอบถามสัมภาษณ์ระดับความรู้และพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับ การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การไหว้ การนมัสการ และวันทา มีความหมายเช่นเดียวกัน เบญจางคประดิษฐ์ หมายถึง เท้า 2 เข่า 2 หน้าผาก 1 การอาราธนา

หมายถึงการเชื่อเชิญพระภิกษุหรือสามเณร ให้ทำพิธีกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง การอาราธนาศีล ไม่ต้องขอกับพระภิกษุหรือสามเณรก็ได้ กระทำโดยสมათานด้วยตนเอง การประเคนของให้ พระสงฆ์เว้นจากของฉันและชบเคี้ยวนั้นถวายได้ทั้งวัน มีความเข้าใจน้อยและขณะกรวดน้ำนั้น ต้องใช้น้ำที่สะอาดที่ปากภาชนะกรวดน้ำด้วยและพฤติกรรมการอาราธนาพระธรรม หมายถึง การ เชื้อเชิญพระภิกษุหรือสามเณร ให้แสดงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประเคนภัตตาหารแก่ พระภิกษุหรือสามเณร เมื่อกรวดน้ำอุทิศนั้น กรวดน้ำโดยใช้เป็นภาษาบาลี ดังนั้นการจัดทำ โครงการจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักพุทธ ศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาการพัฒนากการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนาพิธี ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้

2.2 เพื่อให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้และพฤติกรรมในการปฏิบัติ ตนตามหลักพุทธศาสนาพิธีอย่างถูกต้อง

3. เป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 41 คน

4. พื้นที่การดำเนินการ

ศาลาปฏิบัติธรรมศรีอินทราวนิช วัดสูง อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี และ โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

5. ระยะเวลาการดำเนินการ

เริ่มดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2552

6. วิธีการดำเนินการ

6.1. ติดต่อประสานงานเสนอกิจกรรมกับโรงเรียนอนุบาลเสาไห้

6.2. ประสานกับพระวิทยากรและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

6.3. ดำเนินตามกิจกรรมที่กำหนด ดังนี้

6.3.1 อบรมเรียนรู้พัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนาพิธี

วันที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. พิธีเปิด โครงการอบรมฯ
2. จุดธูปบูชาพระรัตนตรัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการกล่าวรายงานให้ประธานรับทราบ
4. ประธานกล่าวเปิดโครงการพร้อมให้อวาท
5. ผู้วิจัยกล่าวแนะนำ (วิทยากร)

6. บรรยายเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนพิธี, การทำความเคารพพระรัตนตรัย, การอาราธนาศีลห้า อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม, การประเคนของถวายพระภิกษุ และการกรวดน้ำอุทิศ

7. สรุปการดำเนินการอบรม วันที่ 1 และการอบรมในวันที่ 2 มีการบรรยายเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนพิธี และฝึกปฏิบัติตามหัวข้อ คือ การทำความเคารพพระรัตนตรัย, การอาราธนาศีลห้า อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม, การประเคนของถวายพระภิกษุ และการกรวดน้ำอุทิศ และสรุปการดำเนินการอบรม และในการอบรมวันที่ 3 มีการบรรยาย เรื่องวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับพุทธศาสนพิธีและฝึกปฏิบัติตามหัวข้อ คือ การทำความเคารพพระรัตนตรัย, การอาราธนาศีลห้า อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม, การประเคนของถวายพระภิกษุ, การกรวดน้ำอุทิศ และเรื่องวิธีการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และสรุปการดำเนินการอบรม และในการอบรมวันที่ 4 มี 1) ฝึกปฏิบัติตามหัวข้อ คือ การทำความเคารพพระรัตนตรัย, การอาราธนาศีลห้า อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม, การประเคนของถวายพระภิกษุ, การกรวดน้ำอุทิศ และเรื่องวิธีการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ให้ถูกต้องตามแบบแผน 2) สรุปภาพรวมของการดำเนินการอบรมตามโครงการฯ และในการอบรมวันที่ 5 มี 1) จำลองเหตุการณ์เสมือนจริงในการทำบุญตามหลักการพุทธศาสนพิธี 2) ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยวิจัย ประเมินผลของนักเรียนที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมตามหัวข้อดังนี้ การทำความเคารพพระรัตนตรัย, การอาราธนาศีลห้า อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม, การประเคนของถวายพระภิกษุ, การกรวดน้ำอุทิศ และเรื่องวิธีการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและสรุปภาพรวมของการอบรมตามโครงการฯ เพื่อเก็บข้อมูลดำเนินการตามกระบวนการวิจัยสืบต่อไป

7. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

พระมหาสิทธิ บุญทวี และคณะสงฆ์วัดสูง

8. งบประมาณ

งบประมาณในการจัดโครงการการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้จัดการเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

8.1 ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม จำนวนเงิน 6,000 บาท

8.2 ค่าวัสดุ/อุปกรณ์ จำนวนเงิน 2,000 บาท

8.3 ของที่ระลึก 5,500 บาท

8.4 เครื่องไทยธรรมถวายพระในพิธีกรรม 4,400 บาท

8.5 อื่นๆ จำนวนเงิน 2,300 บาท

รวมจำนวนเงิน 20,200 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอนุบาลเส้าไห้ อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี มีความรู้เข้าใจในเรื่องการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนพิธีเพิ่มมากขึ้น

9.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนพิธี ในทางที่ดีขึ้นเป็นที่น่าสนใจ ปรากฏดังภาพ 6

ภาพ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนพิธีของนักเรียน